Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 706

HANOI

	1 tháng	3 tháng	6 tháng	1 năm
Đông dương	1$ 60	4$ 50	8$ 50	16$ 00
Các nước khác	2$ 00	5$ 50	10$ 50	20$ 00

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur: 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Propriétaire: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN VĂN VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM HỮU LỤC
Administrateur général: NGUYỄN V. LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG BẮC-TÂN VĂN HANOI
TELEPHONE N° 168

ANNONCES

Becomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

Une seule insertion. . . . 0$ 20 la ligne
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$ 15 la ligne
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$ 50 la ligne

On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái cảm tưởng của quốc-dân ta về ngày kỷ-niệm cụ Tiên-Điền

Hội « Khai-trí » hôm qua cử-hành lễ kỷ-niệm ngày giỗ cụ Tiên-Điền. Ở giữa một cái nhà hội chung của mấy ngàn con người Việt-Nam là những người cùng nói được một thứ tiếng Việt-Nam, cùng đọc được một thứ chữ Việt-Nam, trong chốn cổ-đô văn-vật mấy ngàn năm, núi Ngọc hồ Gươm, cái khí linh tú của giang-sơn vẫn còn bàng-bạc uất-tích như mang nặng một tấm quốc-hồn là đất Thăng long này, nhóm nhau lại nào quan, nào thân, nào sĩ, nào nông, nào công, nào thương, già có, trẻ có, đàn ông có, đàn bà có, mà cùng hình-hương thi-chúc một vị tiên-dân có công lớn trong văn-học giới nước mình, lấy thứ tiếng « mẹ đẻ » của chúng mình đương cùng nói đây mà xe dệt thành lòng gấm miệng thêu để bồi bổ cho cái quốc-túy của mình, tô điểm cho cái quốc-hoa của mình là cụ Tiên Điền mà phàm người Việt-Nam ta từ lớn chí nhỏ, từ sang chí hèn, ai cũng nhớ có cái tên quen là « ông Kiều » vậy. Thế là ngày đỗ cụ Tiên-Điền đã thành là một ngày kỷ niệm chung của quốc-dân ta; quốc-dân ta đã biết sùng bái cụ Tiên-Điền, tức là đã biết bảo trọng quốc-văn, vì biết bảo trọng quốc-văn mới công-nhận cái giá-trị quyền « Kim-Vân-Kiều mà tưởng nhớ tới người soạn nên cái áng văn-chương tuyệt tác ấy.

Ôi! hậu-vận nước ta hay dở thế nào là ở quốc-văn, cái tư tưởng ấy người mình không phải đến ngày nay — ngày kỷ-niệm cụ Tiên-Điền đây — mới có; tự mười sáu năm về trước, chính trong tờ Đông-dương tạp-chí của bản quán xuất bản khi ấy đã đại-biểu cái tư-tưởng khuynh-hướng một hạng người trí-thức đương thời mà tiêu cản nói đó lên trên đầu tập báo. Đã biết quốc-văn là có quan-hệ đến vận mệnh nước mình, thì lẽ nào lại không phải bảo trọng, đã bảo trọng thì lẽ nào lại không nhớ tới người có công gây dựng ra quốc-văn, đáng thì cái giá-trị quyền «Kim-Vân-Kiều» ta đã công nhận từ lâu, người soạn nên cái áng văn-chương tuyệt-tác ấy ta đã sùng bái từ lâu, mà cái ngày kỷ-niệm cụ Tiên-Điền là ngày mồng mười tháng tám này ta có đã từ lâu mới phải,

Song, khốn thay! cái mê-mộng học nhớ viết mượn, mở ám cái óc khôn biết của người mình đã trải mấy ngàn năm, dày như đất, tối như đêm, tiếng chuông khua mõ gõ mới văng vẳng một hồi đầu đã làm sao mà dung động nổi; nhớ mượn quen thì nhớ mượn mãi, dứt cái cuộc nhớ mượn chữ Hán thì lại kế ngay cái cuộc nhớ mượn chữ Tây; trước kia thì mơ-màng háo-hức những thi-hào văn-sĩ Tàu, đến lúc ấy thì lại mơ-màng háo-hức những thi-hào văn-sĩ Tây, chứ ai đã nghĩ đến ông Tiên-Điền làm chi vội; mà mơ-màng háo-hức như vậy, chẳng qua cũng vì một cái mục-đích cận lợi mà tập cái bộ khướu, uốn cái lưỡi vẹt cho đạo-tập được đôi ba câu cũng thơ, cũng phú, cũng chiếu, cũng biểu để tìm cái đường tắt vòng lọng dai cản, bập-bẹ được năm mười chữ cũng auteur (ốt-tơ) nọ, cũng chef d'œuvre (sê đơ) kia để leo cái bậc thang quan tham quan phán; một mai thi đỗ bảng vàng, vòng anh đi trước võng nàng đi sau, ấy là cái tâm-lý của người mình lúc học chữ Hán, mà sao bằng đi học làm quan phán, tối rượu sâm banh sáng sữa bò, ấy là cái tâm-lý của người mình lúc học chữ Tây, học như thế thì có cần gì lấy biết, cần gì lấy khôn, cần gì thâu thái cho kỷ được cái hay cái tốt của người để làm cái hay cái tốt của mình cho mệt, không một mà có ngay cái lợi phong thế ấm tử, vinh thân phì gia, phú qui nhất đời, sung-sướng mãn đại rồi, ai lại đại gì mà bo-bo lấy cái quốc-văn mình, chẳng vông lọng đai cản được với ai, chẳng quan tham quan phán được với ai, quốc-túy thì làm gì, quốc-hoa thì làm gì, không có lợi cho ta là ta kiếu. Đương cái lúc người ta còn vùi đầu cắm cổ, có tai không buồn nghe, có mắt không buồn thấy, như thế thì hồ-hào cổ-động thế nào cho có được công, hiệu ngay; người ta chưa biết bảo trọng quốc-văn thì đã nhớ đâu đến người có công với quốc-văn, không trách rằng cái tiếng đề-xướng quốc văn đã có từ khoảng hai chục năm nay, mà cụ Tiên-Điền mãi đến bây giờ mới có một ngày kỷ niệm.

Nhưng nghĩ lại thì cái mê-mộng chốc hơn mấy ngàn năm mà trong khoảng có vài chục năm đã dần dần tỉnh lại được, đến nay đã biết lấy quốc-văn làm trọng, đã biết nhớ tới con người có công lớn với quốc-văn mà có cái ngày kỷ-niệm này, thì cho biết cái quốc-hồn mình cũng là dai-dẳng thật, cái quốc-hoa mình cũng là bồng-bột thật, cái ngôn-ngữ văn-tự của mình không thể vì cái cảnh rủi-ro của lịch-sử, cái sức áp-bách của cường-quyền mà vẫn còn với nòi giống mình không bao giờ tiêu duyệt thật; quyền « Kim-Vân-Kiều » không phải là cái lợi-khí để cho người ta kiếm được cái dục-vọng vinh thân phì gia, phong thế ấm tử mà sao cũng vẫn có người đọc, vẫn có người xem, vẫn có người ham, vẫn có người thích, cho đến nỗi suốt trong nước tử học-sĩ văn-nhân cho đến trai cày thợ cấy, không ai không nói luôn miệng, nhớ thuộc lòng; một đấng văn-hào chân-chủng của nước mình tuy chẳng có tượng đồng bia đá gì, mà cái tên « ông Kiều » vẫn không mòn ở bia miệng người ta được; cho đến bây giờ, cái chân lý càng ngày càng rõ-rệt, thấy dễu bừng con mắt dậy mà biết cái lỗi học nhớ viết mượn không bao giờ mong cho nhân-tài có tiến bộ, dân-trí có phồ-thông, nếu học chỉ để trục lợi thì lợi ở chữ Hán, ta học chữ Hán, lợi ở chữ Tây, ta học chữ Tây, có học là có lợi, nhưng nếu ngoài cái mục-đích học kiếm gạo lại còn có cái mục-đích cao hơn nữa, thì dù học chữ Hán, dù học chữ Tây, cũng phải biết tư-trọng bằng tiếng mình, biết ghi chép bằng tiếng mình mới có khôn có biết, có thâu thái được cái hay cái tốt của người làm cái hay cái tốt của mình, tức là phải có học quốc-văn làm gốc mới được; cái câu « hậu vận nước ta hay dở thế nào là ở quốc-văn » đến bây giờ hầu như không phải chỉ là câu nói của một người mà là cái tư-tưởng phổ thông của cả người trong nước; vì biết bảo trọng quốc-văn thế mới nghĩ tới cụ Tiên Điền là tay cự-phách quốc-văn từ xưa đến giờ mà đem lòng hợp kính đồng tôn, có cái ngày kỷ-niệm rực-rỡ trang nghiêm đó.

Vậy cái ngày hôm qua đó, ta có thể ghi vào trong lịch-sử văn học sau này là lần thứ nhất quốc-dân ta kỷ-niệm ngày giỗ cụ Tiên-Điền; ngoài cái cảm-tưởng ta kính trọng một bậc văn-hào chân chủng của ta, ta mong đợi những tự-tôn quốc-văn cụ một ngày một xuất sản nhiều ra, một ngày một bồi đắp cái nền văn học cho nước thêm lên, ta lại có cái cảm-tưởng muốn cùng nhau hoan hô một tiếng rằng: quốc-văn ta đã hồ chết mà lại sống được, bắt đầu tự cái ngày này vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 8 Septembre 1924

Tại hội Vạn-quốc

Các đại-biểu liệt-quốc lần lượt mỗi vị bày tỏ mọi lẽ, rồi đồng thanh ưng thuận một khoản của phái bộ Pasp và phái bộ Anh bàn rằng nên cử tiểu ban thứ ba xem xét các giấy má về việc bảo vệ binh an và thanh giảm quân bị. Đại hội-đồng lại cử tiểu ban thứ nhất xét các vấn đề lý và phương diện luật pháp

Quan Macdonald và quan Herriot tại Paris

Quan Macdonald và quan Herriot tới Paris ngày hôm chủ nhật. Quan thượng thư bộ Thuộc-địa, bộ Chiến-tranh, bộ Hải-quân, bộ các miền giải thoát có ra nhà ga nghênh tiếp các ngài.

Các sở chi thu nước Pháp

Ngày hôm nay quan thủ-tướng cùng quan tài-chính bộ thượng-thư xét các sổ chi thu của các bộ để tìm cách thanh giảm các sổ chi tiêu. Ngài có bàn với M. Moro Giafferi và G. Daladier.

Cái chính thể cộng-hòa ở nước Đức

Ở Berlin có bắt những người cầm có đồ biểu tình xui giục đánh đổ chính-phủ cộng-hòa.

Cavite, ngày 7 Septembre 1924

Việc chiến-tranh ở Trung-hoa

Tin Ma..ille. — Ngày 1er Septembre một toán hơn hơn một trăm người lính thủy đi tàu Chanmont để đi Thượng-hải. Việc nay định từ trước khi bên Trung-hoa xảy ra việc chiến-tranh.

Quân lính ở Thượng nải hình như đương tụ tập cả ở miền Linhe là nơi đêm hôm qua hai bên đánh nhau mãi. Người ở gần đấy nói rằng súng bắn một ngày một thêm dữ-dội, quân lính hai bên đông đại-bác, nhất là đại-bác 75. Ngày hôm qua là lần đầu thấy có tàu bay. Số người bị thương nhiều hơn trước, nhưng số người chết không nhiều lắm. 50 người bị thương đã đem đi xe ô tô đến Thượng-hải. Hải quân hiệp-lực với lục-quân. Viện-quân đến tiếp ứng cho quân lính tỉnh Chiết-giang đã đông đồn để ngăn ngừa cho quân tỉnh không tiến được lên miền đông nam, vì quân lính bên thù có ý muốn chiếm lấy đường hỏa xa Sung-kiang Hangchow.

Tin Washington, ngày 8. — Thủy quân nguyên soái Washington, thống-đốc các chiến-hạm về Á đông trình thượng-thư bộ Hải quân tường chiến ngự phòng-ngừa lối-hạm đi đến Thượng-hải. Lại có cả pháo thuyền Isabel do quan phó nguyên-soái Mac Vay quản đốc nữa.

MỘT CÁCH RỬA ĐỒ NGÀ

Ngà thật và ngà giả rửa như sau này: Dùng miếng nỉ bỏ cồn vào ngà, sau dùng miếng nỉ hoặc miếng dạ mà đánh.

Nếu ngà có dầu bẩn, thì dùng chất benzine de soude mà tẩy, rồi đem hong ra nắng.

Nếu đồ ngà lâu năm vàng đi, thì dùng đá bột tán vụn trộn với nước, rồi lấy bàn chải dùng vào nước ấy mà chải thì sạch

CÁI NẠN ĐỘNG-ĐẤT Ở NHẬT-BẢN NGÀY NĂM NGOÁI

Ngày nay các nhà bác-học đã tìm nhật được đủ tin tức đích xác về cái nạn động đất ở Nhật-bản về tháng Septembre năm ngoái. Bác-sĩ Davison có viết trong một tờ báo nước Anh mấy câu sau này:

Ở Tokio kể ra không có cái nhà nào là không bị lồn-hại, nhưng kỳ thực số nhà bị động-đất mà đổ thực không có mấy. Thực thế chính động-đất không làm hại nhà cửa bằng hỏa tai. Số nhà ở Tokio bị cháy cộng tới 316.087. Số người bị chết là 67 052. số người bị thương là 42.853. số người mất tăm tích là 38 980. Ở Yokohama động đất dữ dội hơn nhiều. Ở các miền gần vũng Sagami lại càng dữ dội lắm. Trong sáu thành phố ở bờ vũng Sagami, hoặc ở gần miền ấy, số nhà bị đổ là 84.300 cái và số người bị hại là 26 370 người.

Cái chỗ trung tâm sự động đất nằm ngoài bình như ở trong vũng Sagami, vào khoảng giữa Oshima và Hiratsuka, gần ngay cửa sông Sagami. Trong khoảng hai tháng sau bởi động đất còn thấy đất chuyển 1.350 lần nữa. Ngày 1er septembre có 365 lần, rồi 3 hôm sau thì hôm đầu 289 lần, hôm thứ nhì 173 lần, và hôm thứ ba 143 lần.

Mấy phút sau khi đất động dữ dội ngày 1er septembre, thì ở bờ vũng Sagami đổ cây nước, từ Shimoda, ở bán-đảo Idzu, cao đến Misaki, và Uraga, ở bán-đảo Miura, cùng là nam bộ bán-đảo Boco. Ở Ito, Atami, Kamakura, và mấy nơi sóng cao từ 6 đến 12 thước, lôn hại về cây nước rất nhiều.

Không thấy chỗ nào đất nẻ to. Mấy phút sau khi động đất, có thấy ở đảo Hatsu Shima, miền Manazaru, phía bắc vũng Sagami, và bán đảo Miura và Boso, đất lồi lên cái diện tích cả thảy tới 5.000 thước vuông. Ở Tomisaki, phía nam bán đảo Boso, đất lồi lên cao nhất là 2m80. Trong tháng sau khi đất lồi lên, thì thấy thụt dần dần xuống cho đến 1m30 thì thôi.

Đây bể cũng thấy biến cải đi nhiều. Sau khám xét ở dưới đáy vũng Sagami, thấy có chỗ sâu thêm xuống tới 90 m. nhưng có ở trước vẫn sâu sẵn, đất lại lồm xuống nhiều lắm.

Ở miền ấy ngày 22 novembre 1703 đã có nạn động đất. Động đất lần này xét ra cũng theo một lối như lần trước.

MỘT CÁI CẦU VỒNG LỚN NHẤT THẾ GIỚI

Đã ba chục năm nay, chính-phủ Úc-đại-lý-á định đặt một cái cầu nối Sydney với Nortk Sydney, mãi mới đây mới nhất định ưng-chuẩn một cái kểu cầu vồng to nhất xưa nay. Cầu dài 1.149 mètres, rộng 45 m 70. Chỗ cao trên mặt bể nhiều nhất là 137 m 16, tàu bể lớn đến đâu cũng đi chai qua gầm cầu được.

MỘT CÁCH CÂU ĐƯỢC NHIỀU CÁ

Có người mách cách câu sau này rất là thần tình. Đi câu thì nên đi buổi tối, mang một cây nến, và một cái đồng-hồ đi theo. Đến chỗ nào câu, thì đốt nến lên, và kê cái đồng hồ cho cái mặt nó quay xuống lòng sông, rồi cắm cần câu cần đấy đi ăn một nơi. Một lát nữa trở lại thì thế nào cũng có cá mắc câu, vì cá thấy sáng, liền kéo đến tận nơi, mà xem đồng hồ, có khi đến tận gần bờ, bắt bằng tay cũng được.

MỘT VIỆC VƯỢT NGỤC KHÁC THƯỜNG

Mới đây ở nhà giam ở thành Trieste, có xảy ra một việc vượt ngục khác thường.

Nguyên tên Gaetano Allongi can về việc làm giấy sếc giả lừa thiên-hạ mất 50.000 quan, bị giam tại nhà giam ấy. Hôm ấy vào hồi 9 giờ tối, tên Allongi cùng đi với người canh ngục vào buồng giam của hắn như mọi khi.

Đương lúc ấy bỗng thấy đèn điện tắt, Allongi bèn nhảy qua cửa sổ trèo lên một cái xe ô-tô đợi ở gần ngục thất từ bao giờ.

Sau sở cảnh-sát xét ra mới biết rằng, bọn đồng-đảng của Allongi, có thông mưu với người làm sở điện-khí của thành phố đợi nọn hôm đúng giờ ấy làm hỏng máy điện, cho khắp thành-phố đều bị tối, mà chúng tài đem sẵn xe ô-tô đón Allongi.

Ngày giỗ cụ Tiên-Điền

Tối hôm mồng 10 tháng 8 ta hội Khai-trí đã làm lễ kỷ-niệm ngày hãy-nhật cụ Tiên-Điền một cách rất mới và rất long trọng.

Ở sân nhà hội giáp với nhà giảng có bày một cái bục cao, trên đặt một cái lư-hương đốt trầm ngào ngạt, giữa cửa vào treo một bức màn sắc vàng, trên chăng nghi-môn và một cái cuốn thư rồng xanh chầu hai bên, có mấy chữ nho như sau này:

« Tiên-Điền Nguyễn tiên-sinh »
« kỷ-niệm nhật »

Hai bên có treo đôi câu đối nôm:

Trăm năm để tấm lòng, còn nước còn non còn truyện cổ-lục,
Tắc thành đáng một lễ, nhớ người nhớ cảnh nhớ buổi hôm nay.

Nhà thay là cách bài trí chỗ thờ cụ! Ở ngoài sân đèn điện tỏ sáng rực, nhưng cái nào cũng có một cái đèn làm theo lối ta phủ ngoài coi không ra cái vẻ hội hè của mọi ngày.

Mới quá 8 giờ các bà đến dự lễ đã ngồi kín khắp, mấy dãy tòa án à bao chung quanh sân cùng trên gác sân, người đứng cũng đông nghịt không có một chỗ nào, một cửa nào là không có người đứng. Các quí quan và các quí phu-nhân đến dự lễ ước đến ngoài hai chục.

Đúng 9 giờ ông Phạm-Quỳnh là tổng thư-ký hội thay lời ban văn-học lên bục đọc bài diễn thuyết sau này:

Thưa các ngài,

Hôm nay là ngày giỗ cụ Tiên-điền Nguyễn tiên-sinh, là bậc đại-thi-nhân của nước Nam ta, đã làm ra bộ văn-chương tuyệt-tác là truyện *Kim-Vân-Kiều*.

Ban Văn-học hội Khai-trí chúng tôi muốn nhân ngày giỗ này đặt một cuộc kỷ-niệm để nhắc lại cho quốc-dân ta ở đến công nghiệp một người đã gây-dựng cho quốc-âm ta thành văn-chương, để lại cho ta một cái « hương-hỏa » rất quí báu, đời đời làm vẻ-vang cho cả giống nòi.

Chúng tôi thiết nghĩ một bậc có công với văn-hóa nước nhà như thế, không phải là ông tổ riêng của một nhà một họ nữa, mà là ông tổ chung của cả nước; ngày giỗ ngài không phải là ngày kỷ niệm riêng của một nhà một họ nữa, chính là ngày kỷ-niệm chung của cả nước.

Hiện nay suốt quốc-dân ta, trên từ hàng thượng-lưu học thức, dưới đến kẻ làm-lũ làm ăn, bất cứ già, trẻ, lớn, bé, đàn ông, đàn bà, ai ai cũng biết truyện Kiều, ai ai cũng thuộc truyện Kiều, ai ai cũng kể truyện Kiều, ai ai cũng ngâm truyện Kiều, như vậy thì ai ai cũng đều hưởng cái công-nghiệp của cụ Tiên-điền ta, ai ai cũng phải nhớ ngày giỗ cụ và nhớ đến cái ơn của cụ tạo-thành cho tiếng nước nhà.

Muốn cắm cái ơn ấy cho đích-đáng hãy thử giả-thiết cụ Tiên-điền không xuất-thế, cụ Tiên-điền có xuất-thế mà quyển truyện Kiều không xuất-thế, quyển truyện Kiều có xuất-thế mà vì có gì không lưu-truyền, thì tình-cảnh tiếng An-nam đến thế nào, tình-cảnh dân tộc ta đến thế nào?

Văn-chương người ta thiên-kinh vạn quyển, dầu có thiêu mất một quyển cũng chẳng mất gì. Văn-chương mình chỉ độc có một quyển vừa là kinh, vừa là truyện, vừa là Thanh-thư Phúc-âm của cả một dân-tộc, vì lại khuyết nốt thì dân tộc ấy đến thế nào?

Than ôi! mỗi lần nghĩ tới mà không khỏi rùng mình, chội dạ, sửng sốt, rụng rời, tưởng như hòn ngọc ở trên tay bỗng rơi xuống vỡ tan tành vậy. Rồi mới tỉnh ra, sực nhớ đến mấy câu Kiều, vỗ bàn đập ghế, gõ dịp rung đùi, lên giọng cao ngâm:

Lơ thơ tơ liễu buông mành,
Con oanh học nói trên cành mỉa mai.

hay là:

Phong trần mài một lưỡi gươm,
Những phường giá áo túi cơm sá gì.

bỗng thấy trong lòng vui vẻ, trong dạ vững vàng, muốn nhảy muốn múa, muốn reo muốn hò, muốn ngao ngán với non sông mà tự phụ với người đời rằng: Truyện Kiều còn, tiếng ta còn, tiếng ta còn, nước ta còn, có gì mà lo, có gì mà sợ, có điều chi nữa mà ngờ!...

Có nghĩ cho xa xôi, cho thấm thía, mới hiểu rằng truyện Kiều đối với vận mệnh nước ta có một cái quí giá vô ngần.

Một nước không thể không có quốc-hoa, truyện Kiều là quốc-hoa của ta; một nước không thể không có quốc túy, truyện Kiều là quốc-túy của ta, một nước không thể không có quốc hồn, truyện Kiều là quốc-hồn của ta. Truyện Kiều ta còn thì văn tự ta còn, tiếng Việt-Nam ta còn

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

« trước ba » với non sông đất nước này. Trong mấy nghìn năm ta chôn rau cắt rốn, gửi thịt cắt xương ở cõi đất này, mà ta vẫn hình như m t giống ăn trọ ở nhờ, đối với đất nước non sông vẫn chưa từng có m t cái văn tự vẫn khế phân-minh, chứng nhận cho ta có cái quyền sở-hữu chính đáng. Mãi đến thế kỷ mới rồi mới có một đấng quốc sĩ, vì nòi giống, vì đồng bào, vì tổ tiên, vì hậu-thế, đỏ mán làm mực, để « tả-tả » một thiên văn-khế tuyệt-bút, khiến cho giống An nam được công-nhiên, nghiễm nhiên, rỡ-ràng, đích-đáng làm chủ-nhân-ông m t cõi sơn hà gấm vóc.

Đấng quốc-sĩ ấy là ai? Là cụ Tiên-điền là vậy. Tuiên văn tự ấy là gì? Là quyển truyện Kiều ta vậy.

Gẩm trong người ấy bàu nầy,
Cũng anyên chưa dễ bảo tay ai cầm!

Bàu ấy mà lọt vào tay ta, thật cũng là một cái phúc-duyên cho ta, nhưng bàu ấy ở trong tay cụ, lại chính là một cái tức-duyên của cụ. Thiên văn-tự tuyệt-bút ấy là gồm bao nhiêu giọt máu, bao nhiêu giọt-lệ kết-tinh lại mà thành ra, những khi đêm khuya thanh vắng, vẫn thường tỉ-tê thánh-thót trong lòng ta như *giọt sương gieo nặng cành xuân la-đà* vậy.

Cái áng văn-chương tuyệt-tác cho người đời đó, an-ủi lại không phải là một thiên lịch-sử thống-thiết của tác-giả?

Truyện Kiều quan-hệ với thân-thế cụ Tiên-Điền thế nào, lắt nữa ông Trần-trọng-Kim sẽ diễn-thuyết trường để các ngài nghe.

Nay tôi chỉ muốn bàn dương cái giá-trị của truyện Kiều đối với văn-hóa nước nhà, đối với văn-học thế-giới, để trong buổi kỷ-niệm này đồng-nhân cầm biết cái công-nghiệp của bậc thi-bá nước ta lớn-lao to-tát là dường nào.

Đối với văn-hóa nước nhà, cái địa-vị truyện Kiều đã cao-quí như thế; đối với văn-học thế-giới, cái địa-vị truyện Kiều thế nào?

Không thể so-sánh với văn-chương khắp các nước, ta hãy so-sánh với văn-chương hai nước có liên-tiếp quan-hệ với ta, là văn-chương Tàu và văn-chương Pháp. Văn-chương Tàu thật là mông-mênh bát-ngát như bể như rừng. Nhưng trong rừng văn bể sách đó, tưởng cũng ít quyển sánh được với truyện Kiều, mà xét cho kỹ có lẽ không có sách nào giống như truyện Kiều. Gần truyện tuy có m t bộ tiểu-thuyết Tàu mà ra, nhưng vào tay cụ Tiên-điền ta biến hóa hẳn, siêu-việt ra ngoài cả lề-lối văn-chương Tàu, đột-ngột như một ngọn cô-phong ở giữa đám quần-sơn vạn-hác vậy. Có người sánh truyện Kiều với *Li-tao*, nhưng *Li-tao* là một bài than, từ đầu đến cuối toàn một giọng bi-đát thảm-thương, so với *Cung oán* của ta có lẽ đúng hơn. Có người lại sánh với *tây-sương*, nhưng *tây sương* là một bản hát, từ-điệu có véo-von, thanh-âm có réo-rắt, nhưng chẳng qua là một mớ ca-từ cho bọn con hát, không phải là một nền văn-chương chân chính. Cứ thực thì truyện Kiều dẫu là dằm-thấm cái tinh-thần của văn-hóa Tàu, dẫu là dung hòa những tài liệu văn-chương Tàu mà có một cái đặc-sắc vẫn-chương Tàu không có. Cái đặc-sắc vẫn là ở sự « kết-cấu ». Nhà văn, nhà thơ Tàu, ngoài những bài thơ bài văn ngắn-ngắn, phàm làm sách chỉ biết cách biên-tập, không sành cách kết-cấu. Biên tập là góp nhặt mà đặt liền lại; kết-cấu là thu xếp mà gây dựng lên, thế nào cho thành một toàn-bức, các bộ-phận điều-hòa thích hợp với nhau, không thêm bớt được chút nào. Truyện Kiều thật là một cái toàn-bức như thế, mà là một bức tranh thế-tình nhân-tình về sự đời như cái gương tày liếp vậy.

Xét về cách kết-cấu thì văn-chương nước Pháp lại là sở trường lắm. Cho nên truyện Kiều có thể sánh với những áng thi-văn kịch tác của quí-quốc, như một bài bi-kịch của Racine hay một bài văn-tế của Bossuet vậy. Đó là nói về cái thể-tài văn-chương. Còn về đường tinh-thần thì trong văn-học Pháp có hai cái tinh-thần khác nhau, là tinh-thần cổ-điển và tinh-thần lãng-mạn. Tinh-thần cổ-điển là trọng sự lề-lối, sự phép-tắc; tinh-thần lãng-mạn là trọng sự khoáng đãng, sự li-kỳ. Truyện Kiều gồm được cả hai cái tinh-thần ấy, vì vừa có cái đạo vị thâm-trầm của Phật-học, vừa có cái nghĩa lý sáng-sủa của Nho-học, vừa có cái phong-phú tiêu dao của Trang Lão, lấy lẽ phải ông Không mà chế lại sự thần bí của nhà chùa, sự khoáng-đạt của hai họ. Nhưng mà ngay trong văn-chương nước Pháp tưởng cũng không có sách nào giống hẳn như truyện Kiều, vì truyện Kiều có một cái đặc-sắc mà những nền kiệt-tác trong văn chương Pháp không có. Đặc-sắc ấy là sự « phổ thông ». Phàm đại văn-chương không những ở nước Pháp, ở nước nào cũng vậy, chỉ có những người thượng lưu học-thức mới thưởng giám được, kẻ bình dân không biết tới. Người Pháp không phải là ai ai cũng biết đọc kịch Racine hay đọc văn Bossuet. Người Nam ta thì ai ai cũng biết ngâm Kiều, ai ai cũng biết kể Kiều, ai ai cũng biết lấy Kiều để ứng-dụng trong sự ngôn ngữ thường, kẻ thông-minh hiểu cảnh thâm-trầm, người tầm thường hiểu cảnh thô-thiển, nhưng ngâm nga lên thấy đều lấy làm vui tai sướng miệng, khoái trí, tỉnh hồn.

Thử hỏi cổ kim, đông tây đã có một áng văn-chương nào cảm người được sâu và được rộng như tự Kiều. Tưởng để chỉ có một truyện Kiều ta là có thể tự-cao với thế-giới là văn-chương chung của cả một dân-tộc 18, 20 triệu người, già, trẻ, lớn, bé, giỏi, dốt, sang, hèn, đều thuộc lòng và đều hiểu hay cả.

Như vậy tài truyện Kiều không những đối với văn-hóa nước nhà, mà đối với văn-học thế giới cũng có đủ được một cái địa-vị cao-quí.

Văn-chương ta chỉ có m t quyển sách mà sánh ấy đã làm cho ta vẻ vang với thiên-hạ, tưởng cũng là một cái kỷ-công có một trong cõi vận thế-giới vậy.

Cái kỷ công ấy tại dữ kỷ rứa là ngẫu nhiên mà dựng ra, đột-nhiên mà khởi lên, trước ki ông có người khai đường mở lối, sau không có kẻ nối gót theo châu, đ t-ngột giữa trời Nam như cái đồng-trụ để tiêu-biểu tinh-hoa của cả một dân-t c. Phàm văn-chương các nước, cho được xây nên một nền thi-văn kiệt-tác, phải bao nhiêu nhà thơ, bao nhiêu nhà văn trong bao nhiêu năm lao công tục lực, vun trồng bón xới mới thành được. Nay bậc thi-bá nước ta, đem cái thiên tài ít có trong trần đất, đúc cái khí thiêng bàng bạc trong non sông, một mình làm nên cái thiên-cổ kỳ công đó, dẫu khách thế-giới công phải bình tĩnh mà cảm phục, huống người nước Nam được trực tiếp hưởng thụ cái của huệ ấy lại chẳng nên ghi tạc trong lòng mà t ánh tâm thờ kính hay sao?

Cuộc kỷ niệm này là chỉ ý tỏ lòng quốc-dân sùng bái cảnh mộ cụ Tiên-điền ta; lại có các quí hội-viên Tây và các quí quan đến dự cuộc là để chứng kiến cho tấm lòng thành thực đó. Nhưng còn có một cái ý-nghĩa nữa, là ngày giỗ này, đốt lò hương soi phim đạn, tiếu hồn quốc-tế.

Thác là thể phách, sống là tinh-anh
*Ấy tinh-trung thấp thoáng dưới bóng đèn, trập trùng trên ngọn khói, xin những nhận cho lời thề của đồng-bang đây. Thề rằng: « Truyện Kiều còn, tiếng ta còn, tiếng ta còn, nước ta còn, còn non còn nước còn dài, chúng tôi đây là kẻ hậu-sinh xin rẫu lòng đốc chí chau chuốt lấy tiếng quốc-âm nhà, cho quốc hồn ngày một rực rỡ, quốc hồn ngày một tinh tao, quốc-hồ ngày một tỉnh tỏi, quốc-vận ngày một vẻ vang, ngõ hầu khỏi phụ cái chí hoài bão của Tiên-sinh, *nghìn cười chín suối cũng còn thơm lây!* »*

Dẫn xong ông lại đọc một bài bằng Pháp văn để các quí quan nghe đại khái cũng như bài đã bằng quốc-âm đã nói trên kia. Ông nói đoạn, cụ tọa Tây Nam đều vỗ tay hồi lâu, rồi đến ông Trần-trọng-Kim diễn bằng tiếng ta về lịch sử cụ Tiên-điền và bình phẩm về văn truyện Kiều.

Sau khi nói về lịch sử cụ từ lúc đi học cho đến lúc làm đến đông-các học-sĩ, cần-chánh học-sĩ, thì ông Kim có nói rằng cụ Tiên-điền làm quan trong bẩy nhiêu lâu xem ra k ông lúc nào cho sự làm quan là vinh hoa sung sướng, hình như vì sự bất đắc dĩ mà cụ phải bước chân vào c ốn hoạn trường.

Bình phẩm về văn cụ thì ông có đọc mấy đoạn trong truyện Kiều tỏ rõ cụ vừa là một nhà làm văn biệt tài có một không hai, vừa là một nhà tâm lý học hiểu thấu hết nhân tình thế thái. Ông nói ngót trong giờ đồng hồ mới hết, cử tọa đều vỗ tay hồi lâu để biểu đồng tình với ông về những sự cảm tưởng của ông đối với truyện Kiều và lịch sử cụ Tiên-điền vậy.

(Bài diễn-thuyết của ông Kim kỳ mai bản báo sẽ đăng).

Đoạn rồi kép Thịnh và đào Tuất của rạp Sán-nhiên-đài ngâm mấy đoạn Kiều ông được cử tọa ngợi khen ầm. Rồi đến đào Ngọ và đào Dần ở Bạch-mai hát bài kỷ niệm sau nầy của ông tú Tùng Văn soạn.

Hát mừng:

Mấy hàng cẩm-tú văn-chương,
Yêu hoa giờ khác đoạn-trường ngâm [hoa.

Chúng ta nay nguyện với trăng già,
Còn non còn nước quốc-hoa còn dài.

Hát nói:

Bắc-phương nhất đại giai-nhân lục,
Nam-quốc thiên thu quốc sĩ văn.

Đau đớn thay là cuộc phong-trần!
Mà bạch-diện với hồng-nhan sao khéo
Gẫm kim cổ trong vòng thế đạo [khéo.
rai thờ vua chí khác gì thờ chồng.
Tiếc cho ai nền băng-tuyết chất phi-
Lơn gia-biện là làng trên cợt [phong.
Chàng với thiếp để mối tình thơ thới,
Mười lăm năm khôn xiết nỗi ba đào.
Gỏm thay cái số hoa đào,
Nghề mụ Tú học sao cho được.
Chúa chi Hoạn ngỡ phúc duyên chăng [tội ác,
Kiện anh ừ thôi phú qui cũng phù-[vân.
Thôi thôi đừng ngậm ngùi mối cho [thân,
Đành chữ hiếu đã muôn phần trọn vẹn
Cuộc nhân-thế vì bể dâu nên truyện,
Ai ôi xem lịch sử cụ Tiên-Điền,
Phấn vua Lê trang-điểm đó là duyên,
Tay chèo Trịnh cầm quyền thôi cũng
Quân Bắc viện, Đông-đô khí nỗ lỏ,[nư,
Lửa dậy sơn Nam-lấy lác kinh hoang.
Mây Tràng-thành xa cách mặt quân-[vương,
Nghìn dặm những đoái thương chiều [tuyệt tai.
Chém kẻ gian-tà gươm nhựt lưỡi,
Đền ơn quân phụ khối mang tình
Chốn lâm toàn lạc lối kẻ thư sinh,
Âu cũng lấy đời chữ trung trinh làm [bằn-phận.
Khi trong nguyệt cung cầm ngơ ngẩn,
Khi dưới hoa ưu vẫn nước cờ.
Cảnh hoàng hôn khi thổ ác làn lừa,
Hồn cố-quốc, khi đỗ-quyên thúc giục.
Giờ đến tập phong-tình cổ-lục,
Khóc cho ai, mà lại khóc cho ai!
Thương ôi sắc nước hương trời.
Thân trinh-bạch cũng mai mà cũng [tuyết.
Cùng một lối tài tình oan-nghiệt,
Bắt tài-hoa nên điềm-suyết truyện [phong hoa.
Thác ra lời bạc mệnh xót xa
Mặng nhắng thú thuở bôn đời xỏ lá.
Nhắm mắt đành nhau cùng tạo-hóa.
Nặng lời trao lại với non sông.
Cuộc bể dâu trông thấy đã đau lòng.
Tài thế nhỉ, mà tai là thế nhỉ.
Có mới biết chữ hiếu, chữ trung là [chữ qui,
Kiếp phù-sinh chí kẻ giấc chiêm-bao.
Ta khen người thục-nữ chi cao
Mà tấm sự đáng văn-hào ta phải nhớ.
Đềm giọt máu chuốt nên vần gấm-[ngữ,
Lúc canh khuya nghe gỗ tiếng chuông [đàng.
So oán-ân trong kiếp đoạn tràng,
Báo cho biết thiện-căn là lạc-quốc.
Ấm-cực dương hồi,cơ duyên sau trước,
Đem văn-chương mà cảnh-giác cho ta.
Niệm-nam-vô ông phật chứa nhà!

Rồi đến phường nhạc của hội Ích-lạc cũng họa mấy bài đàn rất là êm đềm thanh thú, mãi quá 11 giờ mới xong, các nhà dự lễ trở về ai nấy đều như có về lòi ngùi nhớ đến cụ Tiên-điền đã để lại cho ta một cái món tượng hóa qui báu chung là quyền Kiều để khiến cho quốc văn trong tức mới gây dựng nay đã được ngay cái vẻ vang là chẳng kém gì văn các nước vậy.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	31 độ
15 giờ	35 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ-tư, 10 Septembre 1924
S. Pulchérie

Âm-lịch

12 tháng tám năm Giáp-tí
Ngày Nhâm thìn
Sao: Thủy, Sao Cơ, Trực Nguy.
Kị: Quyết thủy, Khởi-thấp.
Nên: Tế-tự, Giá thú, Nhập-học, An-sàng, Xuất-hành, Nhập-trạch.
Hội đền Ghênh (Bắc ninh)

Giá thóc gạo:

Gạo hạng nhất, một tạ.		10 $ 75
— nhì	—	10 30
— ba.	—	9 80
Thóc.	—	6 20
Bắp ngô.	—	6 50

Giá bạc. — Kể từ ngày 9 Septembre 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 10 f. 18

Tin đường sá. — Đường thuộc-địa số 18 đi ban ngày và cẩn thận thì cũng được. Ở kilomètre 52+400 còn ba chỗ nước ngập dến 25 phân tây. Đường Hanoi đi Haiphong qua Bắc-ninh, Sept-Pagodes và Đông-triều từ sáng mồng 9 septembre trở đi thì đi lại được.

Đường Bắc-ninh đi Sept Pagodes thì chỉ các xe nặng không qua hai tấn là đi lại được thôi, nhưng không nên đi đêm.

Về việc mưu hại quan Toàn-quyền tại Quảng-đông. — Mới rồi Mr Outrey là nghị-viên Nam-kỳ có chất vấn quan Thượng-thư Thuộc-địa Daladier về hai điều sau nầy:

1° Nghe nói trước khi quan Toàn-quyền Martial Merlin đi Quảng-đông thì quan lãnh-sự Pháp tại Hương-cảng đã được tin báo trước rằng có mấy người cách-mệnh Annam mà tên tuổi biết cả, định mưu hại quan Toàn-quyền, đã bắt trước vậy sao lại không phòng bị mà cái tin ấy chính bởi một người làm ở tòa lãnh-sự báo cho và mấy năm trước cũng đã báo tin về việc mưu hại người Tây ở một nhà khách-sạn tại Hanoi. Vậy tin ấy có tỉ tực hay không?

2° Từ khi có việc mưu sự ấy ra tại Quảng-đông thì Chính-phủ đã làm hoặc định làm những phương kế gì để trừng trị bọn cách-mệnh Annam phản đối người Pháp.

Quan Thống-soái Andlauer sắp xuống tàu. — Quan thượng-soái Andlauer Tổng-thống quân-vụ mới của Đông-pháp đến ngày 6 novembre thì ở Marseille sẽ xuống tàu sang đây. Từ nay cho đến ngày ấy thì quan Nguyên-soái Sicre ở đây lên quyền chức thống-soái.

Thi bằng Cao-đẳng tiểu-học tây. — Sáng hôm nay đã bắt đầu thi vấn đáp cho người thi tầng Cao-đẳng tiểu-học tây (B. E. P. S.) Kỳ phụ này không có bài viết, nguyên là đặt ra chỉ cốt cho người hỏng vấn đáp kỳ trước được ứng thí mà thôi. Số người đến thi về nam-ban là 7 người và nữ-ban một người.

XE Ô-TÔ BÁN

Một cái xe SALMSON, 7 mã-lực, 3 chỗ ngồi, mới chạy hơn 1.000 kilom. (Chủ về tây).

Một cái xe BERLIET, 16 mã-lực, máy chạy còn tốt, phải thay accus.

Một cái xe FORD, cũ bán rẻ.

Hỏi tại bản-quán

Bán một cái xe pousse-pousse bánh caoutchouc, còn tốt, **120 $.**
Hỏi tại bản-quán

Trường nam sư phạm. — Sáng hôm nay đã bắt đầu thi tuyển học sinh vào năm thứ nhất trường Nam sư phạm, các dầu bài ra như sau này:

Bài âm-tả

L'incendie de la forêt

Quel spectacle que celui d'une forêt en feu! Arbres et buissons, les cooules vont bientôt les vastes buchers que dessechent les ardeurs du soleil.

Dans le ciel uniformément bleu, montent d'épaisses colonnes de fumée. Une formidable pétarade retentit. On dirait qu'un étrange combat se livre entre d'invisibles ennemis. Pendant plusieurs heures, les bambous sont les seuls visibles comme des coups de fusil, repondent ces claquements sinistres. Les feux de salve se repondent à travers les cimes, tantôt pressés, tantôt plus espacés. A un bruit semblable on n'aperçoit plus sur ces lieux de destruction que les foeurs projetées par les troncs rebelles plus longs à se consumer. Les jours suivants, il ne reste plus qu'à nettoyer le sol et à reduire encore les souches qui ont résisté aux flammes

F. de TESSAN.

Câu hỏi

I. — Trouver le sujet de chacun des verbes contenus dans la dictée.

II. — Citer les mots de la même famille que: soleil — combat — flamme.

III. — Faire une phrase avec chacun des mots suivants: spectacle — torche — uniformément — destruction.

IV. — Faire l'analyse logique de la 2ème phrase de la dictée,

Bài chữ Paup dịch ra Quốc-ngữ

Le tigre

En général, le tigre ne s'attaque pas à l'homme à moins d'être attaqué par lui et blessé. Il y a néanmoins, des tigres mangeurs d'hommes. Et il est assez facile d'expliquer pourquoi ils choisissent cette proie. C'est par nécessité. Quand ils sont devenus vieux ou à demi-impotents, et que la chasse dans la forêt ne les nourrit plus, ils se mettent en quête d'un autre butin. Ils s'approchent des villages, commencent par se saisir des cochons, des jeunes buffles et puis un jour, ils se jettent sur le premier indigène qui tombe sous leur patte. Ayant constaté que l'homme qu'ils avaient jusque là respecté pour sa force est, en définitive, très mal armé pour pour sa défense, ils continuent à rechercher de nouvelles victimes. L'effroi se répand dans les villages. Les tigres mangeurs d'hommes finissent par opérer avec tant d'audace que, parfois, les maisons sont abandonnées par les habitants qui s'enfuient au loin, laissant là leurs meubles et leurs hardes.

F. de TESSAN. Dans l'Asie qui s'éveille.

Bài luận Pháp văn

Chiều hôm nay thí luận Pháp-văn, đầu bài như sau này:

Décrivez les désastres que les inondations causent au Tonkin.

Trường cao-đẳng tiểu học Tây. — M. Houllier Alphonse, giáo học các trường Cao-đẳng tiểu học ngạch bên Pháp nay kiêm chức đốc học trường Cao-đẳng tiểu học Tây về nam ban mới lập tại Hanoi.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Một bi-mật. — Quan sở tại tỉnh Cao-bằng có khám một nhà tên phạm hiện trốn, bắt được một quyển sổ lập một hội mà có viết nhiều tên vào hội ấy. Khi xét thì là chữ tên Mai-văn-An tức Giáo Ngân viết quyển sổ ấy. Tòa án Trùng-trị Cao-bằng phạt Mai-văn-An 3 năm tù và phải mất hết dân quyền và gia quyền. Bèn can phạm chống án và trước mặt tòa Thượng-thẩm khai nhận có viết quyển sổ ấy có: là để đi lại bên Tàu buôn bán cho khỏi sự khó khăn, chứ không có tính ý gì là làm loạn cả. Tòa thượng-thẩm xét rồi tuyên án tha cho Mai-văn-An.

Võ ý làm người ta bị thương. — Lê-v-Diệm cầm máy ô-tô đi quãng đường từ cầu Clémenceau ra gare Huế vì để xe đi nhanh mà đâm không sáng, nên để phải một đứa bé đi đường bị thương. Tòa án Trùng-trị Tourane phạt Lê-văn-Diệm 10 ngày tù và 25 quan án treo. Tòa thượng-thẩm y án.

Tòa còn xét việc Ng-Đào làm nghề làm ruộng can về việc lừa cái xe đạp của một người tên là Tảo ở Bắc-ninh; việc Trần-bình-Sinh và Ng-hữu-Nhu thảo khoán can về lấy đất của ruộng người ta đắp đường ở Khâm-thiên; việc Trần-ngọc-Liên và Lê-Đình làm ruộng ở Nam-định chống cự người sở Thương-chính bắt thuốc phiện-lậu và việc Tong-Tchong-Thong là một thầm Khách Haiphong can lấy những tang vật bắt lấy ở đám bạc. Những các việc ấy hỏi xong đều hoãn lại để nghị án.

Còn nhiều việc nữa hoãn đến phiên tòa buổi chiều mới xét.

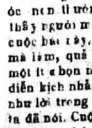
KIN CÁC QUÍ KHÁCH NÊM • THỬ MÀ XEM!

Các thứ thuốc lá hiệu Con Gà chưa cuốn mà cuốn rồi, hàng mới chế (Fabrication nouvelle) của Đông dương Yên-Thảo Công Ty toàn bằng thuốc ngoại-quốc hảo hạng, theo cách vệ-sinh. Vừa nhẹ, vừa thơm, không rắc rỗ, không nhức đầu. Tàu mới biết bọc

Hội chợ Hanoi
Lần thứ sáu

Sẽ bắt đầu mở từ 30 Novembre đến 14 Décembre 1924

PHARMACIE MENTÉS

Pharmacie Mentés
54, RUE PAUL BERT, 54
ĐẦU-GAN-CẢ-VIÊN
(Spécialité Inoffensive pour les Maux de Tête)
Khi ngày công làm việc, nặng lắm, thì uống 1 viên, thuốc khỏi lập tức.
Giá mỗi lọ: 0$45

Hát làm phúc các miền bị lụt. — Tối hôm thứ năm 11 septembre 1924 này anh em học sinh trường tôi sẽ diễn tại nhà Nhạc-hội nhỏ 1 tối hát lấn bài kịch nhan là: « *Vì nghe nên mắc* » để lấy tiền giúp dân bị lụt xứ Bắc-kỳ, có hội-đồng ưu lễ bảo-hộ.

Vậy xin đồng-bào ta lấy lòng từ-thiện vì nghĩa cứ và nghĩ đến tình cảnh cùng khốn của nạn dân đang phải lầm than về nỗi ruộng nương xóm làng nhà trôi của mất, đến tối hôm lấy tới chúng kiến cho cuộc hát này, trước là làm phúc, sau là mua vui, ủng hộ một việc rất cần lưỡng tiện.

Phương chi học c ủng tôi bỏ mảnh óc non nớt trong có nỗi cảm động, thấy người mắc nạn thì mới tổ chức cuộc hát này, thật chỉ vì việc nghĩa mà làm, quả không có theo đuổng một lợi c hoàn nào giả danh làm phúc diễn kịch nhằm nhí để lấy tiền ăn như lời trong một tờ báo ở Hà-thành ta đã nói. Cuộc hát này thật là một cuộc làm phúc đích đang, tạ hà chẳng nên mau mau mua vé hay sao?

Vả lại tấn hài kịch « *Vì nghe nên mắc* » là một tấn mới chưa từng diễn, do một người trong anh em chúng tôi soạn ra, kể truyện một cảnh gia đình vì chồng nghe vợ lễ mà thành tan[illegible]

Trong kịch có lắm đoạn bi hoan ly hợp, hễ đã thế-thái nhân-tình; nhưng chung qui sự vì vợ mà thành con, cả nghe nên mắc lận, chẳng qua một trò cười cho thiên-hạ, để làm tấm gương soi cho người đời.

Đính cáo

Trong khi nghỉ có âm-nhạc và ca, không có cuộc lạc quyên ngoài. Chương-trình không bán.

Giá các hạng vé:

Loges	1 $ 50
Hạng nhất	1 , 00
Hạng nhì	0 , 50
Hạng ba	0 , 30

Thi vào học trường Kỹ-nghệ Hà-nội. — Ngày hôm qua tại trường Pháp-Việt phổ thông Kẻn, học trò đã tới vào học trường Kỹ-nghệ.

Số đơn ứng thi hơn hai trăm cái, nhưng số sĩ-tử đến dự thi chỉ có 170 người. Từ hay đến 2o thì sẽ vào thi thực tế.

Các bài thi ngày hôm qua như sau này:

Travail et bonheur

Âm tả

Le travail, même un travail acharné, est une source de bonheur, lorsqu'on en use avec modération. Nous savons tous comme le temps passe vite quand on est très occupé; les heures pèsent au contraire aux mains des paresseux. Les occupations chassent les soucis et les petits chagrins de la vie. L'homme occupé n'a pas le temps de rêver et de s'agiter.

Ceci s'applique spécialement aux travaux des champs et de l'atelier, travaux humbles, il est vrai, mais qui, s'ils ne font pas millionier à nos yeux l'espoir de la célébrité, nous donne au moins la satisfaction du devoir accompli et la santé, cet inestimable bienfait.

Questionnaire: L'opinion que soutient l'auteur de ce texte n'est-elle pas contraire à l'opinion de beaucoup de gens? Qui a raison?

2. — Décomposez le mot inestimable et expliquez-en le sens.

3. — Comment les occupations chassent les soucis et les petits chagrins de la vie?

4. — Analysez logiquement: Le travail est une source de bonheur lorsqu'on en use avec modération.

Tính đố

I. — Une grande porte cochère a la forme d'un rectangle surmonté d'un demi-cercle; elle mesure 3m25 de hauteur totale, 2m50 de large. On l'a payé 2p.75 le mètre carré. Quelle est sa valeur? (Faire la figure).

II. — Un vase plein d'eau pèse 800 grammes. Le poids du vase vide est de 1/7 du poids de l'eau qu'il contient. Combien pèserait ce vase s'il était plein d'alcool de densité 0,875?

Luận Pháp-văn

Lettre d'un élève de l'Ecole Professionnelle à son petit frère lui démontrant que les matières enseignées à l'Ecole Primaire sont indispensables à tout bon ouvrier. Il termine en conseillant à son frère de bien travailler à l'Ecole pour préparer sa future carrière.

Ngạch thư-ký tòa sứ. — M. Ng-văn-Thước thư-ký hạng sáu bổ làm thị-dịch tại trường sư-phạm thì nay lại về ngạch tòa sứ và đổi đi Hà-giang thay M. Dương-văn-Am là thư-ký tập sự phải bổ điền.

Nghỉ dưỡng bệnh. — M. Trịnh-đình-Hân thư-ký hạng nhì ngạch tòa sứ tòng sự tại tòa Đốc-lý Hanoi được nghỉ dưỡng bệnh thêm ba tháng lĩnh chỉ tư một phần lương.

Thuốc phiện lậu. — Ngày chủ-nhật vừa rồi mấy người một-thầu-dầu Hồ-văn-Đá bắt được hai người Đan-ha là Đỗ-thi-Hiên nhà ở bàng Cầu số 19 và Ng-tr-j-Hai ở bàng Đàn số 42 mang bốn cân nhựa thuốc phiện lậu đi qua phố Đ'ng-khánh.

Nghỉ hộ sản. — Mme Lê-thị-Tem, thợ giao thực thụ hạng tám tại Hàng-kênh huyện Hải-an (Kiến-an) được nghỉ hộ sản một tháng.

Chết giữa đường. — Đêm hôm qua có lí gio có một ông lão tên là Tư-Mâu, 60 tuổi, nhà ở Liên-trì, ra tắm ở cầu trước cửa nhà, khi trở về thì chưa đến nơi đã chết ngay ở đường. Tử thi đã khiêng vào nhà xác.

VIỆC BẮC-KỲ

VIỆT-TRÌ

Giúp miền bị lụt. — Mấy vạn sinh-linh trong ba tỉnh, bị nạn nước vô tình, nhà trôi của hết. Cái tai-ách lớn ấy, cái đau đớn chung ấy, có lẽ nào ta cũng nỡ cùng giống cùng một giọi máu đỏ, mà không đau lòng xót mối? nỡ ngoảnh mặt làm thinh cho đành? Vậy rõ lời có tiếp được hội-đồng cứu-tế các miền bị lụt, gửi cho một quyển sổ quyên, thay mặt hội-đồng đi quyên. Việc bà con ta xin kể ít người nhiều nhặn quyên vào để giúp đồng bào ta trong buổi khó khăn này thực là phúc-đẳng bà sa vậy. Những ông bà nào quyên bao nhiêu, tôi sẽ nhờ các báo-quán đăng danh sách lên báo-trương.

Nay kính cáo

Nguyễn-thế-Long

Président de l'Amicale section Việt-trì

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào

• TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trẻ-con cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm lẫn!

Ngày mùng 7 tháng năm, viên-chức Hội-đồng đã định thử bè, tên Nội-các phụng lời chân phê rằng:

Chiếu nay đại được phòng của MONTÉS qui ông, có chỉ nên một thứ rượu bổ đã tặng ngự dụng quá rất hay, đáng bền gọi thưởng, trước lạ sau thì gửi cho qui khoa phòng chế-tặng để tỏ thành-ý.

Khác thế

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ gia trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! Giá bán rẻ nhất: 2$25 một chai lớn có sáu chai giờ tên để trở hoàn-hồng, tùy theo chiều ít.

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm là mất thiên lự vô trẻ-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Thế vậy, giá bán lại đắt quá, mà vì-thất có được công-hiệu cho tinh-chất người bản-xứ

Bảo-chế MONTÉS

64, Phố Tràng-tiền, 64

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bổ sáng.

HÀ-ĐÔNG

Chết đuối. — Sáng hôm mồng hai tháng 8 ta, có hai người buôn măng lậu, và 18 người mỗi gánh măng ra bến Đông sông Hà-đông bán, rồi một lúc thấy có hai người lính ở châu Lương-sơn tỉnh Hòa-bình, đi với hai người lái buôn măng, đều đuổi hai người lái buôn măng trước không cho mua, thì họ sợ chạy xuống sông, một người lội sang được bến bên kia thì sống, còn một người không lội được thì chết đuối, còn 18 người Mọi gánh măng ra không được bán. thì lại thấy gánh măng về, có hai người lính đi sau.

Ng. T. lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngày lễ Tứ tuần khánh tiết

(Tiếp theo)

7· Khoản thứ bảy. — Những quan chức ở Kinh và ở ngoài tỉnh, ông nào có dâng tiền lễ phẩm thì trung-tuần tháng tám phải do hội-đồng tại bộ Lễ kiểm xét trước rồi đem ra trần-thiết.

8· Khoản thứ tám. — Trước khi ngày chính lễ mười hôm, buổi sáng ở trên nền cột cờ phát chín tiếng đại-bác, trên cột cờ thì treo lá cờ vàng to và những dây cờ đủ ngũ sắc, các cửa thành thấy đều treo cờ vàng cả, ban đêm thì có thắp đèn. — Những lễ dâng đem ra trần-thiết cũng những lá cờ treo ở trên cột cờ thì đến sau khi lễ xong năm ngày mới đem dâng đại-nội để tại nơi nhà Duyệt-thị.

9· Khoản thứ chín. — Trước ngày lễ mười hôm, các đức ông hoàng-thân và các vị ấn-quan văn võ ngày nào cũng phải thay đổi nhau theo phiên thứ và phải mặc áo gấm quần điên vào chầu hầu Hoàng thượng tại điện Cần-chánh và phải vào chầu hầu trong khi Hoàng-thượng ngự-tiện.

10· Khoản thứ mười. — Thượng-tuần tháng bảy bộ Lễ tâu xin phái ra hai vị văn võ đại-thần đi xem dựng mấy cái nhà thể-lăn ở bãi-sông cùng xem xét các việc trần-thiết cùng các việc ban thưởng.

11· Khoản thứ mười một. — Trong khoảng tháng năm bộ Lễ tư cho tỉnh Bình-thuận, Phú-yên, Khánh-hòa, Thanh-hóa, Nghệ-an, Hà-tĩnh để đòi những người Hời, Mán, Thổ, đòi hết thảy những phường ca-nhạc xướng hát và múa nữ là trò leo dây, múa rối, soang xâm, cô đầu, phường chèo cùng các thức múa của người Hời để về hầu lễ, tiền ăn đường vận-tải và tiền công tiền ban thưởng nhà-nước sẽ cấp phát cho.

12· Khoản thứ mười hai — Từ tháng bảy trở đi, ngày nào cũng phải diễn tập những trò trăm người kép hát để múa các thức hiến-thọ và những người đờn thổi tập các thức nhạc hiến-thọ, để đến kì trước lễ năm ngày thì đem các ban ấy vào múa hát tại nhà Duyệt-thị để diễn tập cho có ban sửa đổi chuyện gì để theo cho hợp cách được đến ngày chính lễ thì bọn ấy lại vào múa hát và đánh nhạc ở điện Thái hòa điện Cần-c ánh.

13 Khoản thứ mười ba. — Cứ như các lễ tứ-tuần, ngũ-tuần trong những khoảng Thiên-trị, Tự-đức thì những cái thể-lăn, thể bằng dựng ở trong thành ngoài phố cũng hai bên bờ sông thì cứ ng đến 52 cái mà lễ này thì từ tháng sáu đã khởi làm tuy có giảm thua số ấy những xem đã có về tráng-lệ nhiều, tại trước cửa Ngọ-môn dựng lên một cái thể-lăn rất to, rộng, cao, lớn ba gian và hai chái, dưới lót dầm hạ ván, thể-lăn ấy là nơi trần-thiết và tôn-trí những phẩm nghi của những kẻ đáng tiến sẽ kể ra như sau này: Đông-cung hoàng-t ái-tử, Hoàng thân, Tôn-nhơn-phủ, đình-thần và các bà công-chúa nội cung Phủ lộc phu-nhơn của tiền triều, tiền-triều và kim-triều, các bà phả thiếp, công nữ và các ngư i thân thích gần cùng các bà văn võ mệnh-phụ và sắn cái thể lăn bất giác. lục giác và tôn trí rõ to dựng trước cái thể-lăn ấy là nơi trần thiết và tôn trí các phẩm nghi của các nơi kể lên như sau này: Tả-trực, Hữu-trực, Tả-kỳ, Hữu kỳ, toàn kỳ, thừa thiên-phủ mỗi bạt bài trí phẩm nghi trong mỗi lần.

Hai cái trường-bằng nai bên tả nữa thể-lăn ấy là nơi để cho các quan đứng chực hầu, ấy là các tuồ lâu thể-bằng dựng trước cửa Ngọ môn tại trước thành-nội, còn ở ngoài thành ngoại i ước Phu văn-lâu tức là trước nền cột cờ dựng hai cái rạp hát rất to để trong mấy ngày lễ múa hát cho thiên-hạ vào xem, hai bên ở ước P uvăn lâu thì đặt sáu tòa hương-án hai hạ rất to, mỗi một tòa hương-án là mỗi phủ, huyện trong hạt T ừa thiên.

14· Khoản thứ mười bốn. — Trước khanh lễ năm ngày thì bộ Lễ phái bình l nh đem các phẩm nghi là đồ dâng tiến lễ tứ-tuần, đồ lễ ấy bộ Lễ đã bộ-đồng cung kiểm đem ra trần thiết ở cả hai nơi thể lâu.

15· Khoản thứ mười lăm. — Ngày chính lễ tức là ngày mồng một tháng chín thì các lễ nghi sẽ ở tại điện Thái-hòa, khi đến lễ nghi ấy thì có lăm nghi chế sự ấy biện nay bộ Lễ đang phụng nghỉ gần đến ngày ấy sẽ làm phiến tâu lên Hoàng-thượng ngự lãm, vậy nay kể đại khái lễ ấy thì có thiết đại-tr ên nghi tức là văn võ bá quan mặc áo đại-trào-phục làm lễ lạy mừng Hoàng-thượng trước điện Thái-hòa. Khi lễ xong thì có một vị đại-thần ra trước tuyên đọc những tờ án chiếu. *(Còn nữa)*

VIỆC TRONG-KỲ

TOURANE

Hài cốt chở trên xe ô-tô. — Chiều hôm nọ, ở lối gần ga chợ, có một đám người xúm xít đứng vây quanh lấy một cái xe ô-tô, ở đường trong mới chạy ra tới nơi. Họ coi cái gì? hãy có một viên thương-chính đương khám xét hàng hóa, càng mấy người ở nữa đương cãi n au với một bà già là hành khách đáp chuyến xe ấy. Thấy đông người lộn xộn, nên mấy người sơn-dâm chạy đến giúp yên và người sơn-dâm chạy đến giúp yên và tra hỏi duyên cớ. Nghe nói là người chủ xe bắt đến bà ấy vì đã c ấu một quái trừ trong chi đó, kẻo xe họ bị rải-ro; nhưng bà ấy không chịu đến, nên mới lôi thôi như thế. — còn hỏi đến những giấy má của quan cho phép chở hài-cốt thì chẳng có gì, nên sở cảnh-sát phải bắt cái rương ấy giữ lại không cho đi.

Nguyên cái rương ấy đựng hài cốt của một người đàn bà, quê quán ở Thừa-thiên, con gái quan Tả-quân đô-thống trí-sĩ, tì eo chồng đi làm thông-lại ở huyện Phù cát tỉnh Bình-định, bất hạnh bệnh cố đã hơn 6 năm nay, bây giờ bà mẹ chồng vào hốt cốt đem ra, không may bị ngăn trở giữa đường, tôi ng iệp. Nhưng lại may nhờ gặp người quen chiếu cố c o, liền báo tin ra Huế cho quan Tả-quân hay, quan Tả-quân bèn đi xin đủ các giấy má rồi thân hành vào thuê xe ô-tô khác chở thẳng về Kinh an táng

Nghe đâu chỉ xe trước định bắt đem to, mà chung qui chẳng được gì; khéo sinh sự. S. T. lai cảo

QUẢNG-NGÃI

Bắt chẹt kẻ nghèo — Đã suốt vài tháng nay, giá gạo ở đây mỗi ngày mỗi ra mỗi giá. Mới vài hôm rày, một hộc thóc cao hơn một đồng bạc. Thật khốn nạn cho con nhà nghèo quá! Làm lụng bao nhiêu cũng đổ vỏ gạo mà hết, đã vậy mà có người làm cả ngày, tiền công không khẩm mua gạo. Khốn-nạn chưa! còn mấy ông phú-gia cứ điềm nhiên ngồi đó cho giá gạo cho thiệt kỳ cao, mới bán ra một ít, rồi những lại để cho người ta lao-nhao lố-nhố về sự thiếu ăn; chúng ấy mới ra ta bóp họng bắn-nhơn mà thân cho đầy túi. Ôi! cái lòng tư-lợi thái-thậm của mấy bác phú gia, biết bao nhiêu cho vừa được. Đã chẳng vun trồng nhân-đức, lại bo bo giữ điều lợi-kỷ trong lòng, nghĩ cho đầy túi mình là hơn, thế thì mấy bác phú gia không lăm sao ? Giàu là giàu tạm mà lại giàu đời, của tiền là đầy-tớ tay khôn, chữ bất đức nó bỏ đi có thuở. Bởi phần nhiều nhà đại-phú vẫn phải bệnh ác-tập bất-nhơn, chẳng chịu thương người đồng-loại, nên kẻ trước-giả tặng cho: « ví phú bất-nhơn » tưởng không sai vậy.

Mấy bữa rày, có mấy hiệu của Khách trú thương mại ở phố Thu-bà có tải gạo ở các tỉnh về bán. Nên chi, tuy giá đắt mà cũng không đến nỗi thiếu ăn cho lắm. Tưởng có lẽ điều này làm cho mấy bác phú-gia ích-kỷ kia mất hẳn điều hi-vọng khá to chăng ?

Việc Nam-kỳ

CẦN THƠ

Cãm chày bỏ chết chồng Mới đây tòa đại-hình Saigon có xử tại Cần-thơ một việc án mạng rất ghê gớm. Số là tên Lê-thị-Tràng 26 tuổi vì một sự nhỏ ở trong nhà bị chồng nó rầy-rà, nhân khi nó đang giã gạo cầm chày phang luôn cho c ông nó mấy cái vào đầu quay ra bất tỉnh nhân sự. Mang vào nhà thương được mấy hôm thì chết.

Quan chưởng-lý có xin tòa bắt Lê-thị-Tràng phải đền mạng, vì thị mới có 26 tuổi mà đã bốn đời chồng rồi, nay lại dám cả gan cầm chày giết c ồng thì thực là một đứa ác-phụ. Kết cục tòa xử thị Tràng phải 8 năm tù biệt giam.

SÁN-NHIÊN-ĐAN

Tối thứ ba 9 Septembre 1924

LONG SINH QUÝ TỬ

Truyện là tỉnh cảnh rất hay. Có một ông lão bảy mươi tuổi mới một năm đẻ 2 con giai.

Tối thứ tư 10 Septembre 1924

LÊ-THẦN-ĐỒNG

Cũng là giọt máu sẻ ba
Kẻ chi phú trọc chẳng tha bàn thanh.
Duyên may không hẹn mà thành.
Hiền vinh trời vẫn để dành cho ai.

TIEU-THUYẾT

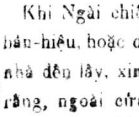
TRAI LÀNH GÁI TỐT

ông cử DƯƠNG-BÁ-TRẠC soạn

Giá 0$25

Bán ở khắp các hàng sách

MUA MAU KẺO HẾT!!!

Bán-hiệu mới nhận được ĐĨA HÁT ANNAM, tiếng Saigon, tiếng Huế, tiếng Bắc, hát tuồng, hát chèo, hát cải lương cũng kể chuyện và ca-tỷ rất hay và rất rõ ràng

Grands Arrivages Disques Annamites CHANSON & Cie HANOI

Bát quái-cheo !

Thưa Ngài,

Khi Ngài chiêu-cô cho bán-hiệu, hoặc dặn người nhà đến lấy, xin nhớ cho rằng, ngoài cửa có cheo cái **bát quái**, thì mấy chính hiệu chẻ ngoe.

SINH-THÁI

51, Giữa Phố hàng Ngang, 51

2167 HANOI

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là HIỆU Bảo-chế MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Ông Montés nhượng hiệu Bảo-chế của ông cho ông Domart, bảo chế tinh-viện hạng nhất về cao-đẳng học-đường Paris đã một năm nay. Ông Domart tự trông coi lấy việc chế thuốc, và thuốc chế bao giờ cũng rất cẩn-thận, nhờ sẽ thế mà hiệu bảo-chế ấy rất có tiếng.

Thuốc gởi đi xa cũng rất chắng. Ai muốn hỏi giá, hay hỏi điều gì cũng trả lời ngay.

THUỐC MYSOL

Là thuốc chuyên-trị bệnh lậu mới mắc hay đã kinh niên

Các thứ thuốc Santal không phải thứ nào dùng cũng được giống nhau đâu, vì tùy cái cách chế khéo hay vụng, mới có thể trong lắm hay trong vừa. Vậy người đau cần phải kén lấy thứ thuốc nhiều chất tốt, không có những chất vô ích và những chất hại.

Chỉ có thuốc MYSOL là có 100/100 thuốc santal nguyên chất mà thôi. Vậy trong các thứ thuốc santal chỉ có thuốc MYSOL bao giờ cũng được công-hiệu chắc chắn mà thôi.

Bệnh lậu mới mắc phải, thì thuốc Mysol trị bệnh chóng lắm.

Bệnh lậu kinh-niên, các thuốc trong khác chữa không khỏi, thì dùng thuốc Mysol cũng bớt trông thấy. Thuốc Mysol lại được một điều không làm đau thận, đau dạ dày. Chỉ có thuốc Mysol là có tính ấy.

Đau bệnh kinh-niên, thì phải dùng một thứ thuốc thật tốt, trừ bệnh đến tận gốc rễ.

Thuốc thụt PARAT

Dùng rất tiện, Bản-hiệu không có thể đăng hàng nghìn bức thư cảm ơn, và khen ngợi của bản-hiệu đã tiếp được, song trong quyển sách con gái vào với lọ thuốc bản-hiệu có trích mấy bức thư. Xem bức thư ấy, thì rõ cái giá trị của hai thứ thuốc ấy, mà hai thứ thuốc ấy lại rẻ, vì

Thuốc MYSOL giá có 1 p. 25 và thuốc thụt PARAT giá có 1 p. 10

Nên mua ngay ở hiệu bào chế CHASSAGNE 59, rue Paul-Bert Hanoi

Để chậm một ngày thì bệnh lại khó chữa thêm.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

18, Rue de la Soie, 18

HANOI

Bán rẻ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng lồi mồi, đồng hồ quả quít, ô dù bà, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng dùng tuổi và học nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

Mấy nói số 246

Hiện tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá công họ, vì hiện tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 MAO-SENG kính cáo.

86 7

THUỶ-HỬ

NGUYỄN-BỈ-MỤC dịch thuật

... Cái nghĩa-khí của chúng tôi dẫu không bằng *Lưu Quan, Trương* thuở xưa, nhưng cùng nhau đã quyết một lòng. Ngày nay em tôi là *Trần-đạt* không nghe lời can, đã sát-phạm đến hồ-uy, bị tay anh-hùng bắt được. Chúng tôi không dám khẩn - cầu cái soi, chỉ đành liều chết tới đây, xin ngài giải ba anh em chúng tôi cùng đem nộp quan một thể để mà lĩnh lấy tiền thưởng. Chúng tôi chết vẻ tay ngài, cũng không oán-hận nỗi gì!

Sử-tiến nghe nói, liền nghĩ thầm rằng: Bọn họ đã có nghĩa-khí như vậy, nếu ta bắt họ nộp quan để lĩnh lấy tiền thưởng t i tất thiên-hạ chê cười ta không phải là bậc anh-hùng. Cò-nhân đã có câu: « *Con sâu làm rầu nồi canh, ấn thịt hỏ* » nữa là...

Sử-tiến nghĩ vậy, mới cất tiếng mà đáp lại rằng:

— Hai người hãy t eo ta vào trong này!

Chu vũ và *Dương-xuân* không hề sợ-hãi, đi theo *Sử-tiến* vào trong thôn-trang, rồi lại qui xuống đất xin chịu trói. *Sử-tiến* b lần 7 lượt bảo đứng dậy, nhưng hai người cứ một mực không nghe.

Sử-tiến nói:

— Các ngươi đã có nghĩa-khí như thế, nếu ta bắt họ nộp quan để lĩnh hèn-mạt lắm ru! Bây giờ ta hãy tha cho *Trần-đạt*, các ngươi nghĩ thế nào?

Chu-vũ nói:

— Nếu làm như thế mà để liên-lụy đến ngài thì sao cho phải, vậy xin ngài cứ giải ba chúng tôi đem nộp quan, lĩnh lấy tiền thưởng là hơn?

Sử-tiến nói:

— Vậy thì làm thế nào cho được. Bây giờ các ngươi có muốn nộng rượu cùng ta không?

Chu vũ nói:

— Chết còn không sợ, huống-chi là nộng rượu!

Sử-tiến cởi trói cho *Trần-đạt*, rồi mời cả ba người vào ngồi nhà trong, gọi người nhà đặt tiệc để tiếp đãi. *Chu-vũ*, *Dương xuân* và *Trần đạt* cúi đầu lạy tạ. Trong khi nồng rượu. cùng nhau vui vẻ chuyện trò Tiệc xong, ba người cáo-từ *Sử-tiến* để trở về sơn-trại, *Sử tiến* tiễn ra đến cổng làng.

Lại nói chuyện bọ *Chu-vũ* ba người về đến sơn-trại. *Chu vũ* nói:

— Nếu ta không dùng cái khổ-kế ấy thì sao cho tính-mệnh được toàn. Đã đành rằng ta cứu được người về, nhưng khen cho *Sử-tiến* cũng là tay có nghĩa khí, mới không hại bọn chúng ta vậy. Ấy là thư-thả mấy hôm, rồi chúng ta p ải biện một lễ-vật đem đến để tạ cái ơn đã tha chết cho chúng ta ấy.

Cách độ hơn 0 ôm sau, bọn *Chu vũ* thu-nhặt được 30 lang vàng, sai hai tên lâu-la nhân đêm sáng i ăng đem sang nhà *Sử tiến*. Hai tên lâu-la đang đêm gọi cửa. người nhà vào báo với *Sử tiến*.

Sử-tiến vội-vàng mặc áo chạy ra, hỏi rằng:

— Các ngươi đến đây có việc chi?

Hai tên lâu-la nói:

— Ba vị đại-vương tôi cảm cái ơn ngài tha chết cho hôm trước, nay có sai chúng tôi đem chút lễ mọn sang dâng, x n ngài nhận c o.

Nói xong, lễn cầm gói vàng đệ trình *Sử tiến*. *Sử-tiến* lác đầu còn từ chối, sau nghĩ t ầm rằng. Chúng đã có lòng tử-tế mà đem tạ ơn ta thì ta nhận cũng phải, c ử sao!

Sử-tiến bảo người nhà dọn rượu cho hai tên lâu-la ấy nồng. Khi nồng rượu xong, *Sử-tiến* lại thưởng cho mấy gói bạc vụn, hai tên lâu-la cáo-từ về núi. Lại cách hơn nửa tháng nữa, bọn *Chu-vũ* ba người nhân đi cướp được thứ hạt châu lớn qui lắm, mới thương nghị cùng nhau, lại sai tên lâu-la đem đến *Sử-gia-thôn* để biếu *Sử-tiến*. *Sử tiến* cũng nhận,

Lại cách độ nửa tháng nữa, *Sử-tiến* nghĩ thầm: Bọn họ ba người đều có lòng kính phục ta, ta cũng nên có chút lễ-vật gì để đáp lại chúng mới phải.

Ngày hôm sau, *Sử-tiến* sai người tìm mấy tên thợ may, bảo đi lên huyện-mua ba tấm gấm đỏ, may thành ba chiếc cẩm-bào. Lại bắt ba con dê thật béo, đem luộc c ín để vào cái mâm lớn, sai hai người ở trong thôn-trang đưa đi.

Trong *Sử gia-thôn* có một người tên gọi *Vương-từ*. Người ấy xưa nay mỗi khi có việc quan, ứng-đối vẫn được lanh-lợi, mọi người đều gọi bằn là *Trại-bá-đương*. *Sử tiến* sai người ấy cùng với một người đảo-lực khác nữa, đem lễ-vật đến chân núi.

Bọn lâu-la đưa lên sơn-trại để vào yết kiến *Chu-vũ*. Ba anh em *Chu-vũ* mừng-rỡ xiết bao, nhận các lễ-vật và lấy 10 lạng bạc thưởng cho hai người đem đến. Mỗi người lại được nồng mấy chục chén rượu, rồi xuống núi trở về *Sử gia-thôn*.

Khi về tới nơi, hai người vào bẩm với *Sử-tiến* rằng:

— Ba vị đại-vương ở trên núi đều lấy làm cám ơn lắm.

Từ đó, *Sử-tiến* thường thường cùng bọn *Chu-vũ* đi lại, t lnh-thoảng vẫn sai *Vương-từ* đi lên sơn-trại, tặng tổng các đồ lễ-vật. Bọn *Chu-vũ* cũng thường thường sai người đem các thứ vàng bạc đến biếu *Sử-tiến*.

Thời giờ thấm-thoắt, đã đến tháng tám, gặp tiết trung-t u, *Sử-tiến* mu n cùng bọn *Chu vũ* ba người nói chuyện, mới viết một phong thư hẹn đến tối hôm rằm tháng tám thì mời xuống *Sử gia-thôn* để uống rượu thưởng nguyệt, rồi sai *Vương-từ* đem lên sơn-trại đưa c o bọn *Chu-vũ*.

Bọn *Chu-vũ* tiếp được thư, mừng-rỡ nhận đi, rồi tức-khắc viết thư trả lời. Lại t ưởng cho *Vương-từ* mấy lạng bạc và cho uống rượu. *Vương-từ* uống rượu xong, lĩnh thư đem về.

Khi đến chân núi, bỗng gặp tên lâu-la vẫn đưa lễ-vật đến *Sử-gia-thôn* hôm trước. Tên lâu-la ấy mừng-rỡ, vội-vàng dắt *Vương-từ* vào một cửa hàng bán rượu ở gần đấy, cùng nhau uống rượu.

Đến khi *Vương-từ* cáo-từ ra về, bị ngọn gió thổi, ngoái sau choáng-váng, chân nam đá chân xiêu. Đi được độ 10 dặm đường, trông thấy trước mặt có một khu rừng, liền bước vào chỗ bụi cây, nằm lăn ở trên ngọn cỏ mà ngủ.

Lý cát là một người vẫn đi đánh lưới thỏ xưa nay, bấy giờ đang lẻi-tải đi ở chân núi, trông thấy *Vương-từ* say rượu, vội-vàng chạy vào đỡ dậy, nhưng đỡ không nổi, lại trông thấy trong lưng *Vương từ* có mấy lạng bạc lỏi ra.

Lý-cát nghĩ thầm: anh chàng này say rượu, mà làm sao lại có nhiều tiền như thế nhỉ! *Lý-cát* lần lưng *Vương từ* thì gói bạc và phong thư đều rơi ra mặt đất.

Lý-cát lấy tay đờ, n ặt được phong thư, bẩn cũng bập-bẹ biết rằm ba chữ, mới mở thư ra xem. Xem tuấy trên đầu đề rằng « *Thiu-hoa-sơn Chu-vũ, Trần-đạt, Dương-xuân* » còn khoảng giữa có nhiều câu chi chi, *Lý-cát* không hiểu, nhưng cũng nhận biết là 3 cái danh-hiệu của bọn tướng-giặc ở trên núi.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VỊ THUỐC KIẾN HIỆU

1) **Hoa-liễu-giải-độc-hoàn**, thuốc này, vì các vị thiếu-niên đã nhiều Ngài dùng, rõ chẳng những là trị bệnh tận, cần có thể giải độc mọi chứng khác, mỗi chai 1p.00.

2) **Thuốc-ho**, ho hàn, ho nhiệt đều hợp dụng, ho nặng đến đâu, uống già nửa chai khỏi ngay lập tức, mỗi lọ 0p.30.

3) **Thuốc lị**, bệnh lị thì lâm thứ, có đỏ, có trắng, hoặc vàng, hoặc huyết, hễ không có hiện phát ý trị, thực dễ hại người, thứ thuốc này có thể trị các chứng lị, mỗi chai 0p.30.

4) **Bạch-đới-hoàn**, chuyên trị đàn bà tiểu-tiện hạ huyết, bạch đới thường lưu, mỗi chai 1p.00.

Trong hiệu lúc nào cũng có thầy thuốc ai hỏi điều gì xin trả lời ngay.

Qui-khách ở xa chiếu-cố cho, xin gửi tiền trước, và tiền cước mỗi đồng thêm 0p.20, từ 1p.00 trở lên mấy gửi hầu.

SIOU-HANG-LAM

108, phố hàng Buồm, Hanoi

HỎI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ, nếu các ông đã dùng đủ các thứ thuốc rồi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc bôi **POMMADE ROYER**, dùng đó ngay lập tức mà chóng khỏi lắm.

Ở Paris hỏi tại hiệu bào chế DUPUY, 225, R. St Martin
Ở Hanoi hỏi tại hiệu Bd. CHASSAGNE

Ai muốn chữa bệnh lậu cùng các bệnh tiểu-tiện

Nên dùng thuốc:

MYSOL

Làm bằng essence de Santal

Thuốc rất mạnh, mà lại rẻ hơn các thứ

Chế tại phòng thuốc PARAT Paris

Gửi bán tại Hà-nội hiệu bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul Bert.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

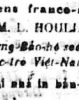
NHÀ BA-CHUÔNG

Đây là hiệu Bào-chế MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mẩn ngứa, khi huyết suy-yếu, thần-thể mỏi-mệt, gầy-còm, hay vì kém huyết sinh ra rão phổi, làm cho hay ho vặt uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm bao giờ!

Bài thuốc này có hội-đồng cáo quan Thầy-thuốc chứng-chỉ là hay.

Ấy là:

Thuốc nước bổ huyết

MÀU NÂU

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOUILLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản-quán

Giá mỗi quyển . . . . 0 $ 30

Tiền cước mỗi quyển . 0,12

Ai ở xa xin biết thư về cho

Ông Bùi-xuân-Thanh

61 — 63, Rue du Coton — Hanoi

BỆNH NHỨC ĐẦU

như cầm tính đâm vào

Khi một phải đau thì thấy nhức đầu, đau mặt, rồi sau sinh ra bệnh chóng mặt. Hai bên thái-dương thấy đật mạnh, tai thấy ù-ù, ngoài bệnh thì thấy đau nhức lạ-lùng kinh như cái lưỡi nó đâm vào đầu vậy. Rồi thì chuyển-động đến cả tâm can, sinh ra đau tức, đật gân, trống ngực, tiếp các đường mạch máu (mạch máu sưng lên, nếu sốt các mạch máu, trí-hạ), nẫu nhỏ. Những đàn bà thì kinh-nguyệt bất điều, mà đau-đớn lo-lắng, huyết không được sung-túc, thường hay ra mồ hôi, xác khỏe yếu đến đi. Ông nào mà muốn những thứ đó không khỏi gì, chỉ dùng thứ thuốc:

Dépuratif • Richelet

có thể khỏi hẳn ngay được cái bệnh căn để nó đã phải từ trước. Bây giờ các gân cốt lại vận-động như thường.

Thực là một thứ thuốc rất thần-hiệu, chữa khỏi kể có đến hàng nghìn bệnh nếu mắc càng bệnh ở người đa.

Bệnh đã nặng, để lâu, tà nhuận sang bệnh gì mặc lòng, dùng thứ thuốc này thì hết sạch, mà không còn một thứ bệnh gì ở người đu nữa, như bệnh cái cơm ở mặt, bệnh mang-bon hắc lào.

Thuốc « DÉPURATIF RICHELET » nay có bán ở các hàng thuốc lớn.

Thực là công hiệu!

Thuốc thụt PARAT

Chữa các bệnh sinh-dục rất nhanh, và hợp phép.

RẤT CÔNG-HIỆU

Giá bán 1 $ 40

Chỗ tại phòng thuốc PARAT, Paris

Có gửi bán tại Hà nội

HIỆU BÀO-CHẾ

CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert.

Thuốc Le MUSCOL

Làm cho có sức khỏe

Trị được bệnh huyết suy

làm cho trong máu thêm chất đỏ

Gửi bán tại:

Hiệu bào-chế CHASSAGNE

59, Phố Paul-Bert, Hanoi

PILULES APHRODISIAQUES

du Docteur SIMTHS

Rất nhanh rất công-hiệu

Chữa các bệnh sinh-dục khỏi hẳn mà không có chi là nguy-hiểm cả.

Chỗ tại phòng thuốc PARAT Paris

Có gửi bán tại:

Hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Agents d'Annonces en Europe :

L. MAYENCE & Cie

9, Rue Tronchet, PARIS

19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

Hỡi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông cho dùng thuốc nhằm tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 45, phố Principale tỉnh Bắp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bào thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại. Cả cước đó hơn một đồng một lọ.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Đường Vinh-Yên chạy suốt.

Ở Vinh-Lê chạy sớm 1 giờ, trưa chạy ra chuyến xe lên đến mạn ngược, chiều chạy về Vinh và Bến-thủy.

Đường Vinh và Bến

Ở Vinh đi hết 6 giờ rưỡi thì đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.

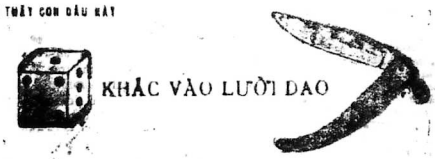
Ở Đông Hà ra hết 6 giờ rưỡi sau khi chuyến xe lửa ở Huế ra.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đông hà nên đi xe tho thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho hãng-ty. Hễ khi hãng-ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare; — mà đường Vinh-Đông hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

ĐƯỜNG SANG LÀO. — Vì độ nay bên Lào mưa lớn xe không đi lại được nên xe chúng tôi cũng hoãn không chạy, nhưng đến hết đầu tháng một tây (novembre) trở đi thì mới lại chạy.

MỘ THẦY CON DẤU KHẮC

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền

PACHOD Frères & Cie LYON

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

lấy một vị tinh nào không có pha chế thêm vào

mỗi hoàn 0,50 centigr. (dùng tối 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÀC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GẮN CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6, Rue de Pavie-le-Rose, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LẠM

Cũng có bán tại: Hiệu Bào-chế CHASSAGNE, 59, Phố Paul-Bert, HANOI

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酒補

J. BLANC (*dệ nhất hạng bào-chế*)

Ông L. BLANC (*người nổi-nghiệp*)

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2 $ 40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每晚食前飲葛古雅沒噸開歌爾補

Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC

31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

Thuốc HÉMOGLOBINE BYLA

Trừ bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP

MẠNH MẼ

BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu BYLA

38, Avenue de l'Observatoire — PARIS (France)

NHÀ BA-CHUÔNG

Đây là hiệu Bào-chế MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Có bán thứ thuốc

ELIXIR ANTICHOLÉRIQUE

Thuốc này có trị cả những bệnh: đau dạ dầy, đi tả, đau ruột, đi tháo dạ.

CÁCH DÙNG: *Cứ trong 24 giờ uống một lần, mỗi lần uống ba hoặc bốn thìa lớn pha với một tí nước lã, trẻ con thì uống ba hoặc bốn thìa cà-phê.*

Giá bán 0$80 một lọ

NHÀ BA-CHUÔNG

Đây là hiệu Bào-chế MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ giới nóng thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.

Mắc bệnh ghịp, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc, là:

Cachets du Docteur Rascol

0 $ 60 một lọ của author

LỤC-TỈNH-TÂN-VĂN NHỰT-BÁO

(Xuất-bản mỗi ngày 8.500 tờ)

6 trương

GIÁ BÁN BÁO:

Một năm	12 $ 00
Sáu tháng	6. 50
Ba tháng	3. 50

Báo-quán ở tại đường Catinat, số 157, Saigon (Cochinchine)

Tờ-chỉ của tờ báo là để truyền-bá tư-tưởng văn-minh của Pháp-quốc, luận về kinh-tế lý-tài, báo tin là xảy ra trong Đông Pháp, mỗi kỳ đều có tiểu-thuyết. Mua báo xin, gởi, mandat cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, chủ-nhơn thân nhận.

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đơn của Công-ty Panama có rất nhiều lợi (Obligation Panama à lots). Các mua phải mỗi ngày 20 quan, cứ thứ 15 tháng mỗi tháng mỗi 20 quan, theo như lệ định trong luật. (Như vậy, mỗi ngày đỏ đành mấy xu, cũng chẳng có được).

Hễ nộp tiền lần đầu là được ngay cái số trái-đơn mà cũng mình được quyền sở-hữu, như là mình đã nộp hết tiền rồi vậy, về đến lúc trái-đơn trúng số về là nào thì mình được lĩnh nguyên số tiền in ấy. Mỗi đợt đem trước sau tuỳ nên cũng trong một kỳ rút 300.000 trở xuống đến 1.000 quan, không có thì cũng được hoàn lại là 400 quan. Mỗi năm có bốn lần rút số, hơn 3 triệu lá.

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt.

CÓ NHỮNG LÔ SAU NÀY:

136 lô.	500.000 quan	260 lô.	9.000 quan
136 lô.	200.000 —	1.320 lô.	2.000 —
260 lô.	100.000 —	13.208 lô.	1.000 —
260 lô.	10.000 —	1.700.900 trái-đơn hoàn lại lần	400 —

Người có trái-đơn được dự cuộc rút số có thể nhờ nơi khác rút hộ cũng được.

Các lô được lĩnh nguyên tiền, không phải trừ tax tax chi cả. Mỗi lần rút số số nhiều được một chỉ bằng kể số trái-đơn trúng số, không phải tìm tòi. Các số đã trúng bằng kỳ đăng với số trái-đơn đã tại nhà ngân-hàng, các nhà có trái đơn, cứ mỗi kỳ xem đơn, theo như điều khoản trong bản luật ngày 21 Mars 1900. Bản luật lấy là một bản luật bảo chắng, giữ gìn cho các nhà có trái đơn, không có điều gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự các cuộc rút số có thể gửi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France

R. C. MARSEILLE 6576

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN